

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 2 kwietnia 2010 r.

**Pan
Jarosław Kaczmarek
Dyrektor Sądu Okręgowego
w Poznaniu**

LPO-4100-02-02/2010
P/09/006

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Sądzie Okręgowym w Poznaniu kontrolę wykonania budżetu państwa w 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 30 marca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniami ocenia wykonanie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu budżetu państwa w 2009 r.

1. Najwyższa Izba Kontroli z zastrzeżeniem opiniuje wiarygodność i zgodność ksiąg rachunkowych Sądu jako dysponenta III stopnia. Opinia ta jest wynikiem badania zgodności systemu rachunkowości Sądu z przepisami prawa, procedur kontroli finansowej i funkcjonowania systemu księgowości komputerowej, a także przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji.

W dokumentacji określającej politykę rachunkowości Sądu, nie określono aktualnej wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jej eksploatacji, co było niezgodne z art. 10 ust. 1 pkt 3c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości². Zapisy w ewidencji księgowej zawierały skróty i kody operacji, podczas gdy w zasadach rachunkowości brak było pisemnego objaśnienia ich znaczenia, co nie było zgodne z art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o rachunkowości.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223

Wykorzystywany w Sądzie, w 2009 r., do prowadzenia ewidencji księgowej program komputerowy „Księgowość FK w wersji 6.08y8”, a także używana w 2010 r. wersja 7.10.14 tego programu, nie spełniały wymogu trwałości zapisu księgowego, określonego w art. 23 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Obie wersje programu umożliwiały bowiem usuwanie zatwierdzonych zapisów księgowych.

W wyniku badania poprawności sporządzenia i ewidencji dowodów księgowych oraz zasad prowadzenia ewidencji księgowej, którym objęto 156 dokumentów źródłowych na łączną kwotę 9.498.769,3 zł (spośród populacji na kwotę 20 409 929 zł), stwierdzono sześć niepoprawnych dowodów i zapisów księgowych (3,8% próby). Błędy dotyczyły dekretacji, skutkującej nieprawidłowym ujęciem operacji gospodarczych w kwocie 291.886,34 zł w księgach rachunkowych (3 dowody) oraz na niezgodności kwoty operacji gospodarczej, daty oraz numeru dowodu (3 dowody księgowe). Nieprawidłowe ujęcie dwóch dowodów księgowych w księgach rachunkowych (na kwotę 291.675,16 zł) miało wpływ na wiarygodność miesięcznych sprawozdań Rb-28 z wykonania wydatków za czerwiec lipiec i sierpień 2009 r., a jednego dowodu księgowego (na kwotę 211,18 zł) – na prawidłowość rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków.

W wyniku opisanego wyżej badania stwierdzono ponadto błąd systematyczny polegający na niewpisywaniu do ewidencji księgowej daty dokonania operacji gospodarczej, co naruszało art. 21 ust. 1 pkt 4 ustawy o rachunkowości.

W ocenie NIK, inwentaryzacja środków w czterech kasach Sądu (na koniec 2009 r.) przeprowadzona została z naruszeniem obowiązujących w tym zakresie regulacji. Stwierdzono, że inwentaryzacji kasy Sądu w Pile, wbrew zapisom obowiązującej w Sądzie instrukcji inwentaryzacyjnej, dokonano bez udziału głównej księgowej lub Kierownika Oddziału Finansowo-Rachunkowego. Przeprowadzenie inwentaryzacji wszystkich czterech kas udokumentowano protokołami sporządzonymi w formie odbiegającej od wprowadzonej tą instrukcją.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z zastrzeżeniem opiniuje prawidłowość i rzetelność sprawozdań budżetowych Sądu. W ocenie NIK, sprawozdania budżetowe (Rb-23, Rb-27, Rb-N i Rb-Z) przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, należności i zobowiązań Sądu w 2009 r. Zastrzeżenia dotyczą natomiast rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania wydatków Sądu w 2009 r., w którym przedstawiona została niezgodna ze stanem faktycznym struktura wykonania wydatków. Dotyczyło to wydatków wykazanych w § 4580 (pozostałe odsetki) w kwocie 2.275,91 zł, podczas gdy było to odszkodowanie, które winno zostać zakwalifikowane i wykazane w § 4600, a także wydatków wykazanych w § 4210 (materiały i wyposażenie) w kwocie 211,18 zł, podczas gdy były to akcesoria komputerowe, które winny zostać zakwalifikowane i wykazane w § 4750.

3. NIK pozytywnie ocenia realizację przez Sąd zaplanowanych na 2009 r. dochodów budżetowych w kwocie 23.504.000 zł, które zostały wykonane w 127%. Były to dochody w dziale 755 (Wymiar sprawiedliwości), rozdziale 75502 (Jednostki sądownictwa powszechnego), głównie w paragrafie 0690 (Wpływy z różnych opłat) w kwocie

29.324.256,25 zł, z tytułu opłat i kosztów sądowych, tj. 98,1% uzyskanych w 2009 r. dochodów.

Dochody uzyskane przez Sąd w 2009 r. zostały terminowo i w pełnej kwocie przekazane na właściwy rachunek Ministerstwa Finansów.

Przy formułowaniu pozytywnej oceny realizacji przez Sąd zaplanowanych w 2009 r. dochodów budżetowych, NIK wzięła również pod uwagę stan zaległości w realizacji tych dochodów na koniec 2009 r., który zmniejszył się w porównaniu z 2008 r. o 29,4% oraz to, że żadna z egzekwowanych przez Sąd w 2009 r. należności nie uległa przedawnieniu.

4. NIK pozytywnie pod względem celowości i gospodarności ocenia wydatkowanie przez Sąd środków budżetowych w 2009 r. Zrealizowane wydatki w kwocie 76.083.050,49 zł, stanowiły 99,95% planu po zmianach oraz 86,5% kwoty ujętej w ustawie budżetowej na 2009 r. Niewykorzystane środki budżetowe w wysokości 35.013,51 zł zostały terminowo zwrócone na rachunek dysponenta wyższego stopnia.

W strukturze wydatków zrealizowanych w ramach trzech działów klasyfikacji budżetowej dominowały środki na uposażenie, wynagrodzenia oraz pochodne od nich (§§ 3110, 4010, 4030, 4040, 4110, 4120, 4140) w kwocie łącznej 52.130.574,73 zł, co stanowiło 68,5% wydatków ogółem oraz wydatki majątkowe (§§ 6050, 6060) w kwocie łącznej 5.003.892,75 zł, stanowiące 6,6% wydatków ogółem.

Zrealizowane wydatki na wynagrodzenia w ramach rozdziału 80144 były w ciągu roku zwiększone środkami z rezerwy celowej w wysokości 118.716 zł, która została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, tj. na podwyżki wynagrodzeń i szkolenia.

Ustalenia kontroli NIK wykazały, że Pan Dyrektor w okresie obowiązywania czasowego ograniczenia tych wydatków w § 6060, które zatwierdzone zostało w planie wydatków Sądu, wydatkował kwotę 345.034,30 zł środków budżetowych na zakupy inwestycyjne. Celem ominięcia tej blokady środków w § 6060 i niewykazania wydatków inwestycyjnych w sprawozdawczości budżetowej, Pan Dyrektor wraz z główną księgową, pomimo inwestycyjnego charakteru tych wydatków (zakup regałów przesuwnych o wartości 243.125,26 zł, klimatyzatora o wartości 15.811,20 zł oraz serwera i centrali telefonicznej o wartości 86.097,84 zł), zaakceptował zakwalifikowanie tych wydatków do kategorii zakupów materiałów i wyposażenia (§ 4210), usług (§§ 4270 i 4300) oraz akcesoriów komputerowych (§ 4750). W ocenie NIK, działanie to nie było zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych³. NIK zwraca uwagę, że dyspozycję do wydatkowania środków w § 6060 uzyskał Pan Dyrektor dopiero w dniu 15 września 2009 r., na podstawie decyzji dysponenta środków wprowadzającej zmianę w planie wydatków Sądu, polegającą m.in. na zwiększeniu wydatków w tym paragrafie klasyfikacji budżetowej.

Z ustaleń kontroli wynika, że za wiedzą Pana Dyrektora, prezesi siedmiu sądów rejonowych (w Wągrowcu, Rawiczu, Chodzieży, Środzie Wielkopolskiej, Wolsztynie, Trzciance i Kościanie) oraz kierownik finansowy Sądu Rejonowego w Szamotułach,

³ Dz. U. Nr 107, poz. 726 ze. zm.

z naruszeniem zasad wynikających z art. 179 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych⁴, zawarli umowy dotyczące m. in. wykonania prac i dostaw towarów o charakterze inwestycyjnym, o łącznej wartości 1.283.563,09 zł. Zgodnie z przywołanym przepisem, prowadzenie działalności inwestycyjnej sądów rejonowych należy do kompetencji dyrektora sądu okręgowego. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia, że sytuacja ta była wymuszona koniecznością kontynuacji pilnego zadania komputeryzacji systemu ksiąg wieczystych.

W ocenie NIK, wydatki budżetowe w kwocie 361.033,33 zł (0,5% ogółu) wydatkowane zostały w 2009 r. z naruszeniem zasad gospodarki finansowej. Dotyczyło to środków budżetowych w kwocie 330.344,33 zł wydatkowanych w grudniu 2009 r. (w ramach dziewięciu paragrafów klasyfikacji budżetowej), z przekroczeniem limitów ustalonych w planie finansowym, obowiązującym na dzień dokonywania tych wydatków. Ustalono bowiem, że wydatki miały miejsce pomiędzy 7, a 30 grudnia 2009 r., natomiast zmian w planie dokonano 31 grudnia 2009 r. NIK zwraca uwagę, że 95,7% wydatkowanych w grudniu 2009 r. (z przekroczeniem planu finansowego), środków budżetowych, dotyczyło zakupu akcesoriów komputerowych, usług, energii i opłat za szkolenia i administrację budynków Sądu. Także z przekroczeniem planu finansowego wydatkowano w Sądzie w dniu 20 marca 2009 r. środki budżetowe w kwocie 30.689 zł na opłacenie składki na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), w ramach rozdziału 75502 § 4140. Stwierdzono bowiem, że zwiększenia planu wydatków w § 4140 do kwoty 125.673 zł (umożliwiającej opłacenie składki PFRON) dokonano w dniu 31 marca 2009 r. W ocenie NIK działania te naruszały art. 35 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁵, zezwalającego na ponoszenie wydatków wyłącznie na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym.

NIK zwraca uwagę, że zrealizowanie w grudniu 2009 r. wydatków ponad planowane limity w dziewięciu podziałkach klasyfikacji budżetowej oraz dokonanie wpłaty na PFRON bez zabezpieczenia środków w planie finansowym wydatków w § 4140, wyczerpuje znamiona czynu określonego w art. 11 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) zapewnienia rzetelnego dekretowania wydatków w dowodach księgowych i ujmowania ich w księgach rachunkowych,
- 2) zaktualizowanie polityki rachunkowości w zakresie stosowanej wersji programu finansowo-księgowego oraz uzupełnienie jej o opis stosowanych w ewidencji skrótów,
- 3) przeprowadzanie inwentaryzacji środków w kasach Sądu w sposób zgodny z zapisami instrukcji inwentaryzacyjnej,
- 4) dokonywanie wydatków do wysokości limitów określonych w planie finansowym.

⁴ Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 ze zm.

Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat.
2. NIK – Departament Administracji Publicznej – **eSzafa**.
3. Aa.

